

Cēsu domes 2019.gadā pieņemtajās Satiksmes drošības un mierināšanas risinājumu piemērošanas vadlīnijās lasāms, ka pašvaldība apņemas informēt par satiksmes noteikumiem un izmaiņām pilsētvidē, solot regulāri ievietot pašvaldības izdevumā "Cēsu Vēstis" izglītojošus materiālus par noteikumiem vai mobilitāti, kā arī par pašvaldības aktivitātēm saistībā ar drošības uzlabošanu pilsētvidē un pamatojumu izmaiņām. Solīts arī informēt ikvienu sociālo grupu par satiksmes izmaiņām (sabiedrību kopumā, jo īpaši skolēnus, seniorus, vājredzīgos, cilvēkus ar invaliditāti u.c.), ja izmaiņas skar viņu ierastos pārvietošanās ceļus.

Taču skaties, cik gribi, par šo 15.decembra Satiksmes drošības komisijas lēmumu, kas no 2023.gada 1.janvāra Cēsīs, Festivāla ielas abās pusēs posmā no Lenču līdz Akmens ielai, no teica apstāšanās un stāvēšanas aizliegumu un no 1.februāra Festivāla ielu paredzēja kā galveno ielu, nekur nav atrodams neviens plašāks skaidrojums. Tikai pāris teikumus norādīts, ka lēmums pieņemts, un punkts. Tiesa,

kad iedzīvotāji sāka celt traci, lēma apstāšanās un stāvēšanas aizliegumu Festivāla ielas posmā neievieš dzīvē, bet jautājumu vēlreiz skatīt nākamajā komisijas sēdē. Taču par plānotajām izmaiņām no 1.februāra joprojām nav skaidrojuma, pamatojuma.

Festivāla ielas iedzīvotāji, kuri ieradās uz janvāra komisijas sēdi, norādīja, ka ar viņiem neviens par šo jautājumu nav runājis, nav veikta aptauja, nav rīkota kāda sanāksšana, lai lēmumu skaidrotu,

Mācīties no kļūdām

viņi vienkārši nostādīti fakta priekšā. Kā saka Gatis Narvaišs, 29.decembrī tikai no informācijas pašvaldības mājaslapā uzzinājuši, ka jau no 1.janvāra mašīnas uz ielas pie mājas vairs nevarēs atstāt: "Tieši tas bija galvenais iebilduma iemesls, ka viss notiek tik strauji, tik pēkšņi, bez kādiem skaidrojumiem, argumentiem. Vienīgā norāde - lai uzlabotu satiksmes drošību, bet kādi apsvērumi, uz ko balstīts lēmums, kādi dati ņemti par pamatu, nebija. Mums, iedzīvotājiem, netika dota iespēja paust viedokli, vienkārši tikām nolikti fakta priekšā. Nebija arī iespēja kaut kā sagatavoties, lai lēmumu varētu īstenot. Mums pagalmā nav nobruģētas teritorijas, lai var iebraukt vairā-

kas automašīnas, un dažu dienu laikā to taču nevar izdarīt."

Satiksmes drošības komisijā ir arī pašvaldības Teritorijas plānošanas un stratēģiskās attīstības nodaļas vadītāja Evija Taurene, kura savulaik gājusi cauri satiksmes mierināšanas plāna vētrām un zina, cik svarīga ir iedzīvotāju uzklaušanās. Jautāta, kāpēc vispirms neizzināja iedzīvotāju attieksmi, viņa atzīst, ka pieļauta kļūda, no kuras atkal ir, ko mācīties: "Katrā komisijas sēdē ir daudz jautājumu, kas attiecas uz kādām lielākām vai mazākām izmaiņām satiksmes organizēšanā, ne jau par katru runāt ar iedzīvotājiem. Tā arī šis jautājums paslīdēja garām kopīgajā plūsmā, neviens nedomāja, ka tas izsauks tik lielu rezonansi. Diemžēl nebija arī lēmuma skaidrojuma, tieši kāpēc tādā pieņemts, ja skaidrojums būtu publiski pausts, varbūt reakcija būtu citāda.

Katra tāda situācija liek aizdomāties par to, cik savlaicīgi paziņojam par plānotajām izmaiņām. Te ir jāatzīst, ka šoreiz vajadzēja tās darīt zināmas daudz āt-

rāk, turklāt ne tikai informēt, bet arī iesaistīt iedzīvotājus, uzklaut viņus. Var jau šo neizdarību novēlēt uz ikdienas darbu apjomu, steigu, bet ir jāatzīst, ka esam pieļāvuši kļūdu. Taču gribas cerēt, ka tas liks turpmāk vairāk pievērst uzmanību, kuri ir tie jautājumi, lēmumi, kad jāieklausās iedzīvotāju viedoklī."

Viņa uzteic Festivāla ielas iedzīvotājus, kuri tik aktīvi pašorganizējās, īsā laikā sarīkoja aptauju un komisijas sēdē iesniedza rezultātus. Aptaujas rīkotājs G. Narvaišs saka, ka tas nav bijis nekā sarežģīts, tikai nācies atvēlēt vairākus vakarus pēc darba. Anketa papīra formātā tika ielikta 35 pastkastītēs Festivāla ielā, saņemtas 26 aizpildītas anketas, rezultāti tika iesniegti Satiksmes drošības komisijas locekļiem. Bet varbūt pareizāk būtu, ja tādu apzināšanu veiktu pati komisija un tad uz rezultātiem pieņemtu lēmumu, ko atbilstoši argumentētu. □

Jo vairāk pašvaldība runās ar iedzīvotājiem, jo labāk

Arvien vairāk runā par nepieciešamību paplašināt sabiedrības iesaisti pašvaldību lēmumu pieņemšanā.

Par to runā visaugstākajos līmeņos, arī jaunajā Pašvaldību likumā, kas stājas spēkā aizvadītā gada nogalē un kur ir pat vesela nodaļa "Sabiedrības iesaiste pašvaldības darbā", kādas nebija iepriekšējā likumā. Tur norādīts, ka sabiedrības iesaistes mērķis ir sekmēt efektīvu, atklātu un atbildīgu pašvaldības darbu un šā darba atbilstību administratīvās teritorijas iedzīvotāju interesēm.

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (VARAM) jēdzienu "iedzīvotāju iesaiste" skaidro kā plašu darbību loku, kas vērsts uz mērķtiecīgu un jēgpilnu mijiedarbību starp pašvaldību un iedzīvotājiem, lai padarītu pašvaldības lēmumu pieņemšanas procesu un tā rezultātus kvalitatīvākus.

Pašvaldību uzmanību atklāšanai un sadarbībai ar iedzīvotājiem pievērš arī "Sabiedrība par atklātību – Delna" un domnīca "Providus", veicot pētījumus, vadot apmācības, seminārus.

"Delna", norādot, ka pašvaldību atklātība ir nozīmīga, uzsver, ka pašvaldības var gan palīdzēt, gan traucēt iedzīvotājiem iesaistīties pašvaldības dzīvē. Ja pašvaldība ir atklāta, katrs iedzīvotājs daudz vairāk varēs nolemt, kādā pašvaldībā vēlas dzī-

vot: kur būvēt ceļus un bērnu dārzu, kādus pasākumus organizēt vai kādu rūpnīcu atvērt.

Arī domnīcas "Providus" vadošā pētniece Agnese Frīdenberga uzsver, ka demokrātijas esenci veido iedzīvotāju iesaiste tādu lēmumu pieņemšanā, kas ietekmē viņu dzīvi: "Lai gan pašvaldības iedzīvotājiem ir daudz tuvāk nekā nacionālā līmeņa pārvaldes institūcijas, šis tuvums pats par sevi negarantē plašu iesaisti. Iedzīvotāju iesaiste pašvaldību darbā lielā mērā atkarīga no tā, cik tās atvērta un gatava iedzīvotāju iesaistei, vai saredz iedzīvotājus kā sadarbības partnerus, kuri palīdzēs pieņemt labākus lēmumus."

Jautāta, kas ir tie jautājumi, jomas, kurās pašvaldībai vajadzētu tautāt pēc iedzīvotāju viedokļiem, viņa saka, ka tam nav iezīmētas robežas: "Tiesību aktos ir noteikta minimālā sabiedrības iesaiste, taču, manuprāt, jo vairāk pašvaldība konsultējas ar sabiedrību, jo iedzīvotāji vairāk spēj ietekmēt viņiem svarīgus lēmumus, jo pašvaldības lēmumi vairāk tiks atbalstīti sabiedrībā. Uzskatu, ka tikpat kā nav tēmu, par kurām nevarētu konsultēties ar sabiedrību, īpaši, ja tas skar daudzus iedzīvotājus, piemēram, satiksmes uzlabojumi, sociālie jautājumi, līdzdalības paplašināšana. Droši vien ir kādi tehniski lēmumi, kur šo iesaisti nevajag, bet kādas jaunas iniciatīvas, inovatīvi risinājumi, par visu, kas skar plašu sabiedrības loku, noteikti vajag konsultēties. Un, jo vairāk, jo labāk!"

Pēc pētnieces domām, tas, cik daudz tiek uzklauts sabiedrība, atkarīgs no katras pašvaldības, no tās vēlmēm ieklausīties, lai pieņemtu patiešām pārdomātus, iedzīvotāju viedokļos balstītus

lēmumus.

"Zinot, ka jutīgie jautājumi izraisīs sabiedrības reakciju, tostarp komentāru plūsmas sociālajos tīklos, varbūt pašvaldībām ir vērts pirms lēmumu pieņemšanas tos pārrunāt ar iedzīvotājiem," skaidro A. Frīdenberga. "Latvijā netrūkst labu piemēru, tostarp par iedzīvotāju iesaisti satiksmes jautājumu risināšanā, un tos vajadzētu ņemt vērā. Pieļauju, ka daļai sabiedrības ir daudz saistošāki, piemēram, satiksmes risinājumi nekā budžeta pieņemšana, kur jāiedziļinās daudz vairāk. Satiksmes risinājumi, izmaiņas satiksmē viņus skar katru dienu, un kurš labāk zinās plusus un mīnus, ja ne tie, kuri tur dzīvo, vai uzņēmēji, kuriem tur veikali, ražotnes. Viņos vajag ieklausīties."

Jo vairāk runās, jo vairāk ieklausīsies iedzīvotājos, jo lielāka būs mijiedarbība, jo vairāk arī iedzīvotāji uzticēsies pašvaldībai.

"Bet pats svarīgākais tas, ka vajag ne tikai uzklaut iedzīvotājus, bet dot arī atgriezenisko saiti, skaidrojot, kāpēc pieņemts tāds vai cits lēmums. Jo skaidrs, ka ne vienmēr iedzīvotāju viedokļi sakrīt ar pašvaldību iespējām, bet, ja pašvaldība nedos atgriezenisko saiti, neizskaidros, kāpēc pieņemts tieši tāds lēmums, kāpēc nav iespējams ņemt vērā tos vai citus iedzīvotāju ieteikumus, tad nav jēgas sabiedrības iesaistei. Ja nebūs atgriezeniskās saites, tas graus sabiedrības iesaisti. Tātad ne tikai pirms tam uzklaut, bet arī pēc tam skaidrot, kāpēc tieši tāds lēmums un kas notiks ar citām iedzīvotāju iniciatīvām," skaidro A. Frīdenberga. □

Tas bija tikai pirms dažiem gadiem...

Sen, šķiet, ir skaidrs, ka jebkuras izmaiņas pilsētas satiksmes organizācijā izraisa visplašāko sabiedrības vilņošanas tīmekli.

Varam atcerēties ne pārāk seno pieredzi, kad 2018.gada nogalē dienasgaismu ieraudzīja Cēsu "satiksmes mierināšanas plāns", kas cita starpā sākotnēji paredzēja arī pilsētas centrālajā daļā transportlīdzekļu braukšanas ātrumu samazināt līdz 30 km/h. Šķiet, tik daudz komentāru nav saņēmusi neviena cita iniciatīva, un pašvaldība ieklausījās sabiedrības viedokļos.

Iedzīvotājiem bija iespēja aizpildīt anketu par šo ieceri, tika saņemtas 400 atbildes. Pašvaldības speciālisti mierināšanas plānu skaidroja "Druvā", arī video tiešraidē, kuras skatījumu skaits pārsniedza 4000 reižu. Bija vairākas tikšanās ar dažādām mērķgrupām.

Pirms minētās aptaujas pašvaldība savā mājaslapā rakstīja: "Kopš satiksmes mierināšanas vadlīniju nodošanas apspriešanai ik dienu saņemam virkni dažādu viedokļu. Tas parāda - satiksmes jautājumi Cēsu iedzīvo-

tājiem ir ļoti būtiski!

Lai ko būtu nācies dzirdēt, plāns nav ticis ne netiks pieņemts bez apspriešanās ar iedzīvotājiem. Lūdzam apzināties, ka pašreiz dokuments ir izstrādes stadijā. (...) Esam gatavi uzklaut ikvienu iedzīvotāju un esam atvērti viedokļu dažādībai un daudzveidībai, lai varētu izstrādāt iedzīvotāju vajadzībām, gaidām un vēlmēm atbilstošus risinājumus."

Atceroties šīs diskusijas, rodas jautājums, vai tiešām netika prognozēts, ka jautājums par izmaiņām Festivāla ielā nepieņēmos līdzīgu likteni? Varbūt ne tik plašu, tomēr samērā lielu sabiedrības vilņošanu. Kāpēc nevarēja veikt šādu aptauju, sarunu, uzklaut viedokļus un tad pieņemt lēmumu? □

Lappusi sagatavojis
JĀNIS GABRĀNS

Projektu finansē
Mediju atbalsta fonds
no Latvijas valsts
budžeta līdzekļiem

MAF
Mediju atbalsta fonds

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par saturu atbild projekta īstenotājs izdevniecība SIA "Cēsu Druva".